

88 MERJENJE PERFUZJSKIH TLAKOV Z ULTRAZVOČNIM DETEKTORJEM IN GLEŽENJSKI INDEKS (GI)

Andrej Kravos

1. Kaj je gleženjski indeks (GI)?

Merjenje perfuzijskih tlakov z ultrazvočnim detektorjem je preiskava arterijske prekrvavitve nog. Z njo ugotavljamo, ali so žile na nogah dobro pretočne ali pa so zožene, navadno zaradi ateroskleroze ali poapnenja žil. Na podlagi izmerjenih tlakov izračunamo gleženjski indeks (GI), ki nam pove, če gre za motnjo prekrvavitve in kako huda je. Preiskava nam lahko tudi pove, kje približno je mesto največje zožitve arterij.

2. Zakaj merimo gleženjski indeks?

Gleženjski indeks je preiskava za ugotavljanje arterijske prekrvavitve nog. Pove nam, če je prekrvavitev nog zmanjšana, kako hudo je zmanjšana in lahko tudi kje približno je zožitev arterij na nogah.

3. Kdo opravlja meritve gleženjskega indeksa?

Preiskavo običajno izvajajo zdravstveni tehniki ali višje medicinske sestre z dodatnim usposabljanjem. Izvid nato pregleda še zdravnik, ki je preiskavo naročil in odloči o nadaljnjih ukrepih. Opravlja se večinoma po zdravstvenih domovih in zasebnih ambulantah družinske medicine. Izvaja se tudi v nekaterih bolnišnicah in Kliničnem centru v Ljubljani.

4. Kdo vas napoti na preiskavo?

Na preiskavo vas napoti zdravnik družinske medicine. Nekateri zdravniki opravljajo preiskavo kar sami. Lahko pa vas na preiskavo napoti tudi zdravnik v bolnišnici ali specialistični ambulanti.

5. Kako se pripravite na preiskavo?

Na preiskavo se ni potrebno posebej pripravljati. Oblecite se udobno in enostavno, ker je pred preiskavo potrebno sleči hlače in nogavice. Običajno ležite na hrbtu.

6. Kako poteka preiskava?

Postopek je podoben merjenju krvnega tlaka. Pri tej preiskavi merimo samo sistolični krvni tlak, in sicer na obeh rokah in obeh nogah. Namesto stetoskopa uporabljamo ultrazvočni Dopplerjev detektor, ki je bolj zanesljiv in omogoča tudi merjenje nizkih tlakov, saj je možno zaznati že sistolični tlak 20 do 30 mmHg, ko arterijskih pulzov ne tipamo več. Gleženjski indeks je razmerje med višjim sistoličnim tlakom na vsakem gležnju z višjim tlakom na

nadlakti. Normalne vrednosti gleženjskega indeksa so od 0,91 do 1,3. Če je vrednost nižja, to pomeni, da ima bolnik periferno arterijsko bolezen oziroma zožene arterije na nogi.

7. Koliko časa traja preiskava?

Preiskava traja *približno 10 do 15 minut*; če se tlaki merijo še bolj podrobno, pa še dodatnih 10 minut. Med preiskavo ležite na hrbtu. Po preiskavi lahko takoj vstanete in odidete.

8. Kakšne neprijetnosti lahko pričakujete?

Je neinvazivna preiskava, kar pomeni, da niso potrebni posegi v notranjosti človeškega telesa, zato je tudi v glavnem neboleča in neškodljiva. Včasih je nekoliko neprijeten le pritisk manšete, ko se jo napihne, in prehodno mravljinčenje uda.

9. Kakšne so nevarnosti preiskave?

Pri pravilno izvedeni preiskavi *ni nobenih nevarnosti*.

10. Kdaj so znani izvidi preiskave?

Izvid je znan *takoj* po opravljeni preiskavi. Izvid mora ovrednotiti še zdravnik, ki vas je na preiskavo napotil.

11. Čemu bodo služili izvidi?

Preiskava je namenjena odkrivanju periferne arterijske okluzivne bolezni (PAOB), kot je strokovni izraz za zoženje in posledično slabšo pretočnost arterij spodnjih okončin. Zelo nizke vrednosti GI z veliko zanesljivostjo napovedujejo grozečo odmiranje tkiv ali gangreno na spodnjih udih. Bolnika, ki ima pomembno znižan gleženjski indeks ali ima pomembne bolečine v nogah, se navadno napoti h kliničnem specialistu žilnemu kirurgu, ki izvede dodatne preiskave in bolnike operira – naredi jim žilni obvod ali pa se zoženi del žile razširi kar s katetrom, ki se uvede v žilo preko kože. Ta poseg imenujemo znotrajžilni poseg ali perkutana transluminalna angioplastika (PTA).

Poleg odkrivanja periferne arterijske bolezni, pa ima gleženjski indeks še velik pomen kot dober pokazatelj srčno-žilne ogroženosti bolnikov. Pove nam stopnjo, kako je nekdo ogrožen pred boleznimi srca, kot sta: srčni infarkt, angina pectoris. Dobro napoveduje tudi ogroženost pred možgansko kapjo. Vse to je zaradi tega, ker je ateroskleroza ali poapnenje žil proces, ki se odvija v žilah celega telesa. Zato je velika verjetnost, da ima bolnik s periferno arterijsko boleznijo tudi poapnenje žil v srcu, čeprav še ne čuti simptomov te bolezni. Bolniki z znižanim gleženjskim indeksom se morajo nujno zdraviti z zdravili, ki zavirajo napredovanje ateroskleroze.